

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)

B Ondernemerschap & Retail Management

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2024 is de bestaande bacheloropleiding Ondernemerschap & Retail Management van HAN University of Applied Sciences bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft de vierjarige voltijdopleiding in Nijmegen.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**. De opleiding heeft sinds de vorige accreditatie in 2018 flink wat ontwikkelingen doorgemaakt. Naast de coronaperiode, die een flinke impact heeft gehad op de digitalisering van het onderwijs en daarna op het denken over de juiste onderwijsblend, was er de start met een nieuw curriculum gebaseerd op het in 2018 verschenen vernieuwde landelijke profiel. In dit curriculum is ingezet op meer samenwerking met de praktijk. Inmiddels bereidt de opleiding zich alweer voor op de volgende curriculumvernieuwing op basis van het recentelijk (2024) verschenen landelijk opleidingsprofiel ORM. Een andere ontwikkeling is dat de opleiding zich heeft georganiseerd op basis van drie resultaatverantwoordelijke teams, waarmee het eigenaarschap en de betrokkenheid van docenten bij de opleiding als geheel zichtbaar is versterkt. De komst van een eigen lectoraat Kansrijk Ondernemen in 2021 heeft de opleiding extra impulsen gegeven op het gebied van samenwerken met het beroepenveld en het positioneren van onderzoek in de opleiding. Dit alles speelt zich af bij een flinke groei van het aantal studenten en docenten. Het panel heeft kunnen constateren dat deze dynamiek de opleiding goed is bekomen. Er staat een stevig curriculum, een levendige community en een ondernemend team.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een passend en actueel beroepsbeeld dat in samenwerking met het werkveld tot stand gekomen is. Het curriculum van de opleiding is gebaseerd op de 10 competenties uit het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel uit 2018. De opleiding is daarnaast betrokken bij het recent opgestelde vernieuwde landelijk opleidingsprofiel (juni 2024) en werkt aan implementatie hiervan in een nieuw curriculum vanaf 2026. Zij doet dit in goede samenwerking met strategische partners uit het beroepenveld. Het lectoraat Kansrijk Ondernemen speelt een actieve rol in het verbinden van werkveld en opleiding middels onderzoek waarbij studenten en docenten op veel manieren worden betrokken.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een actueel curriculum ingericht op basis van een heldere onderwijsvisie. Er is een duidelijke opbouw in complexiteit waarneembaar. Het curriculum is daarnaast praktijkgericht en besteedt voldoende aandacht aan de persoonlijke professionele ontwikkeling van de student. Winst is er nog te behalen in de samenhang en integratie van de vakken in de eerste twee jaar en door nog meer invulling te geven aan 'leren door te doen'. Het onderwijs wordt verzorgd door een gemotiveerd docententeam dat zich eigenaar voelt van het onderwijs, gericht is op verbetering en een ondernemende houding voorleeft aan studenten. Er is een goed draaiend kwaliteitssysteem waarbij de verschillende overleggen veel afstemming hebben. Er zijn daardoor korte en goed

georganiseerde lijnen die het mogelijk maken om snel te verbeteren waar nodig en tegelijk ook input leveren voor meer planmatige vernieuwing.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een pragmatisch toetsbeleid beschreven dat aansluit op haar onderwijsvisie en voert dit adequaat uit. Dit leidt tot een gevarieerd aanbod in toetsing in alle jaren van de opleiding. Er is een gedegen borgingssysteem met een actieve en nabije toets- en examencommissie, gekwalificeerde examinatoren en voldoende aandacht voor kalibratie. De opleiding heeft een helder afstudeerprogramma waarin alle competenties afzonderlijk op eindniveau worden afgetoetst. De integraliteit en daarmee beroepsgerichtheid van de toetsing kan versterkt worden. Een aanbeveling is daarom hierop meer in te zetten bij de geplande ontwikkeling van het nieuwe curriculum.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De eindwerken zijn op bachelorniveau en laten een mooie verscheidenheid zien in relevante onderwerpen voor het ORM-domein. De alumni van de opleiding komen goed terecht in passende functies en blijven in veel gevallen ook betrokken bij de opleiding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding	8
Basisgegevens opleiding	8
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	18
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	22
Eindoordeel over de opleiding	24
Aanbevelingen	25
Bijlagen	26
1. Bezoekprogramma	27
2. Bestudeerde documenten	28
3. Curriculum van de opleiding	29

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Ondernemerschap en Retailmanagement van HAN University of Applied Sciences. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van HAN University of Applied Sciences en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het een enkele aanbeveling voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* en de bijbehorende *Uitvoeringsregels* (2023) van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024/2025 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK (2024)*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 5 november 2024. Het visitatiepanel bestond uit:

M.J. Kinds MEd	Voorzitter, domeindeskundige	Thans domeincoördinator Technisch Domein, daarvoor senior beleidsadviseur Onderwijs & Kwaliteit bij de Associate degrees Academie Roosendaal
J.G. Kok MEd	domeindeskundige	Hogeschooldocent aan de opleiding Ondernemerschap & Retail Management (ORM) aan de Hogeschool Utrecht
Ir. J.P. Spruijt	domeindeskundige	Tot 2023 programmamanager bij de Academie van Ondernemerschap, Marketing en Innovatie van Avans Hogeschool. Vanuit eigen onderneming Innovative Dutch ontwikkelaar van simulatiegames op het gebied van ondernemerschap en innovatie voor het hoger onderwijs
W. Smudde	Studentlid	Bachelorstudent Ondernemerschap en Retailmanagement bij Hogeschool Windesheim

De heer drs. R. Pijpers, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding ORM is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Small Business groep 3. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met een variatie in eindcijfers.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Drie weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. De visitatiedag sloot af met het ontwikkelgesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Vier studenten hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en hun inbreng is vervolgens geagendeerd in de gesprekken met de opleiding.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 23 december 2024

Panelvoorzitter

Auditor

M.J. Kinds

R. Pijpers

Schets van de opleiding

De opleiding Ondernemerschap & Retail Management maakt onderdeel uit van de Academie Business & Communication, samen met de bacheloropleidingen Communicatie, Commerciële Economie en Food & Business. De opleiding is gevestigd in het voormalig klooster, het Bisschop Hamerhuis in Nijmegen. De opleiding telt na een periode van forse groei inmiddels ruim 750 studenten en 44 docenten en wordt alleen in de vierjarige voltijdvariant aangeboden.

De opleiding is georganiseerd in drie resultaatverantwoordelijke teams die elk verantwoordelijk zijn voor een fase van het curriculum. De teams staan onder leiding van een academiemanager. Veel docenten hebben ervaring als ondernemer of ondernemen nog steeds. De opleiding heeft sinds 2021 een Lectoraat Kansrijk Ondernemen, dat samen met de opleiding en externen het Ondernemerslab runt op De Houtwerf, een locatie in de buurt van het Bisschop Hamerhuis waar in een omgeving van impact-ondernemers studenten kunnen werken aan projecten van het lectoraat.

Het curriculum van de opleiding bestaat grotendeels uit een combinatie van projecten waarbij wordt samengewerkt met het beroepenveld en vakken die hierbij ondersteunend zijn. In het tweede jaar richten alle studenten een eigen onderneming op die in sommige gevallen ook door studenten daarna wordt voortgezet. De opleiding beoogt ondernemers op te leiden, maar ook ondernemende managers voor het MKB. Ondernemend gedrag en waardecreatie zijn belangrijke speerpunten voor de opleiding.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	B Ondernemerschap & Retailmanagement
ISAT-code CROHO	35523
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	Bachelor of Science
Aantal studiepunten	240
Opleidingslocatie(s)	Nijmegen
Onderwijstaal	Nederlands

Terugblik vorige visitatie

In de vorige accreditatie in 2018 zijn vijf aanbevelingen geformuleerd: De eerste aanbeveling ging over de verhouding tussen het aanleren van basiskennis en het ontwikkelen van ondernemersvaardigheden. Met de bij standaard 2 beschreven wijzigingen in het curriculum heeft de opleiding hier opvolging aan gegeven. De tweede aanbeveling behelsde het versterken van samenwerking met het regionale grensoverschrijdende beroepenveld in praktijkopdrachten. De samenwerking met het regionale werkveld is duidelijk aanwezig in het vernieuwde programma, maar het internationale karakter ervan komt minder uit de verf. Wel heeft de opleiding andere stappen gezet om internationalisering op de agenda van studenten te zetten. Bij standaard 1 wordt dit nader toegelicht. Een derde aanbeveling betrof het toespitsen van de toetsing op ondernemersvaardigheden. Het panel heeft gezien dat de opleiding door de inbreng van projecten waar studenten zelf verantwoordelijk zijn, werkt aan de ontwikkeling van een ondernemende houding en dat aspecten daarvan ook terugkomen in de toetsing. Het panel moedigt de opleiding aan (in standaard 3) om hier nog verdere stappen te zetten. De vierde aanbeveling ging over het stimuleren van studenten om een eigen onderneming te starten. Inmiddels starten alle studenten een eigen onderneming in jaar twee. Het aantal studenten dat na de opleiding een onderneming begint is gestegen van 5% in 2018 naar 15% in 2023. Hierbij moet aangetekend worden dat de opleiding haar inhoudelijke focus niet alleen legt op het ondernemerschap in de zin van een eigen onderneming starten maar ook nadrukkelijker is gaan opleiden voor de ondernemende manager in het MKB. Daarmee is de laatste aanbeveling van het panel die ging over het sterker sturen op afstuderen op een eigen ondernemingsplan minder relevant geworden. Het panel heeft daarbij geconstateerd dat de opleiding de studenten goed begeleidt bij de keuze tussen het ondernemerschap of het ondernemend managen.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een passend en actueel beroepsbeeld dat in samenwerking met het werkveld tot stand gekomen is. Het curriculum van de opleiding is gebaseerd op de 10 competenties uit het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel uit 2018. De opleiding is daarnaast betrokken bij het recent opgestelde vernieuwde landelijk opleidingsprofiel (2024) en werkt aan implementatie hiervan in een nieuw curriculum vanaf 2026. Zij doet dit in goede samenwerking met strategische partners uit het beroepenveld. Het lectoraat Kansrijk Ondernemen speelt een actieve rol in het verbinden van werkveld en opleiding middels onderzoek waarbij studenten en docenten op veel manieren worden betrokken.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding omschrijft de ORM'er die zij wil opleiden in haar Zelfevaluatie kernachtig als volgt: *Ondernemers en ondernemende (retail)managers die actief zijn in verschillende branches en markten. Die een regievoerende rol hebben binnen (eigen) MKB-ondernemingen. En die relevant zijn, nu én in de toekomst, door de bijdrage die ze leveren aan maatschappelijke vraagstukken.* Zij leidt niet op voor een specifieke branche, maar ziet dat haar studenten terecht komen in veel verschillende werkgebieden, variërend van de retail, tot de bouw, zorg, of zakelijke dienstverlening. Dit sluit aan bij de breed samengestelde bedrijvigheid in de Gelderse regio. In de functies waarin ORM'ers van de HAN terechtkomen dienen zij in staat te zijn goed samen te werken met verschillende handelspartners als particulieren, bedrijven en overheden en commerciële en maatschappelijke kansen te zien en te benutten met behulp van analytisch vermogen, financieel inzicht en organisatorische en leidinggevende capaciteiten. Vooruitlopend op de verschuiving in het nieuwe opleidingsprofiel en in lijn met de ambities van de HAN (vastgelegd in HAN Koersbeeld, 2021) heeft de opleiding de afgelopen jaren haar focus verlegd van start-ups en groei naar ondernemend gedrag en waardecreatie. Het panel vindt dat de opleiding daarmee een helder en relevant pad volgt.

Beoogde leerresultaten

De opleiding werkt op dit moment met de 10 competenties, zoals die zijn vastgelegd in het landelijke document Beroeps- en Opleidingsprofiel Ondernemerschap en Retail Management uit 2018:

Nr.	Eindkwalificatie	Omschrijving
1	Initieert nieuwe ideeën, realiseert op creatieve wijze vernieuwingen en benut daarbij de mogelijkheden op het gebied van technologie.	Innoveren
2	Creëert duurzame en commerciële waarde gericht op de wensen en behoeften van klanten en overige stakeholders. Hij doet dat op basis van ontwikkelingen in de (inter)nationale omgeving.	Waardecreatie
3	Toont verantwoordelijkheid en doorzettingsvermogen en neemt besluiten om de beoogde resultaten te bereiken. Hij past zich daarbij gemakkelijk aan veranderende omstandigheden aan en durft risico's te nemen.	Resultaatgericht handelen
4	Straalt passie en beleving uit, pakt de regie in teamverband en mobiliseert anderen vanuit de waarden en de cultuur van de onderneming.	Leiderschap
5	Geeft vorm en inhoud aan de bedrijfsvoering en zet hierbij de klant centraal.	Managen & Organiseren
6	Levert in groepsverband een actieve en inhoudelijke bijdrage aan de beoogde resultaten en het groepsproces. Hij bouwt een netwerk van relaties op.	Samenwerken & Netwerken
7	Toont in zijn werkwijze een nieuwsgierige en kritische houding. Hij hanteert een passende onderzoeks aanpak die resulteert in bruikbare resultaten.	Onderzoekend vermogen
8	Analyseert situaties en data op systematische wijze. Hij stuurt op prestatie-indicatoren.	Analytisch vermogen
9	Ontwikkelt zichzelf persoonlijk en professioneel door visie, reflectie en feedback.	Lerend vermogen
10	Communiqueert overtuigend en kan dit in tenminste één vreemde taal. Hij benut op effectieve wijze diverse communicatiemiddelen afgestemd op de doelgroep.	Communiceren

Tabel 1: overzicht competenties ORM (bron Beroeps- en opleidingsprofiel Ondernemerschap en Retail Management, 2018)

In het landelijke document staat inzichtelijk beschreven hoe het competentieprofiel zich verhoudt tot de Dublin descriptoren, tot het NLQF 6 niveau en tot het internationaal gangbare Entrepreneurship Competence Framework.

De opleiding is actief betrokken geweest bij de opstelling van het in mei 2024 vastgestelde nieuwe landelijk opleidingsprofiel. Ook heeft zij de inbreng van haar eigen beroepenveld ingebracht in het landelijk overleg. Het nieuwe profiel werkt met zes leeruitkomsten en heeft meer aandacht voor de ondernemende mindset, waardecreatie en samenwerken & netwerken. Dit vernieuwde opleidingsprofiel gaat de basis vormen voor een vernieuwd curriculum dat nu stapsgewijs wordt ontworpen en vanaf 2026 wordt ingevoerd. Het panel ziet dat de opleiding hier zorgvuldig en planmatig aan werkt, maar ook flexibel genoeg is om ook in het bestaande curriculum al aanpassingen te doen die in lijn zijn met de uitgangspunten van het vernieuwde opleidingsprofiel.

Afstemmen beroepenveld

Hiervoor is aangegeven dat de opleiding een vruchtbare samenwerking heeft met het beroepenveld. Het panel vindt het een slimme keuze dat de opleiding zich daarbij meer is gaan richten op netwerkorganisaties van ondernemers, waarmee een meer strategische inbreng van het werkveld wordt gerealiseerd. Het Lectoraat Kansrijk Ondernemen dat in 2021 is opgericht speelt daarbij een waardevolle verbindende rol door uitdagingen uit het beroepenveld te verzamelen en te vertalen in concrete onderzoeksprojecten waar studenten in kunnen participeren. Een voorbeeld hiervan is de verzameling projecten die valt onder Impact

Ondernemen en als doel heeft kennis te ontwikkelen rondom impactondernemerschap en bij te dragen aan een betere maatschappelijke infrastructuur voor impactondernemers in de regio. Studenten kunnen afstuderen binnen het kader van Impact Ondernemen.

Internationalisering

In de vorige accreditatie in 2018 heeft het panel een aanbeveling geformuleerd om de kracht van de regio meer in te zetten bij de vormgeving van het onderwijs rondom internationalisering. Het panel ziet dat de opleiding een aantal initiatieven heeft genomen om internationalisering meer plek te geven in het curriculum, onder andere dankzij meer mogelijkheden voor internationale stages of minoren in het buitenland en door buitenlandse studiereizen naar Berlijn, Barcelona of Düsseldorf waardoor iedere student buitenlandervaring opdoet. Ook in de HAN-visie die stelt dat studenten worden opgeleid tot wereldburger, wordt het belang van internationalisering benoemd. Het panel moedigt de opleiding aan om bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum hier nog meer expliciete stappen te zetten.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft afgeleid van de tien competenties uit het landelijk opleidingsprofiel een actueel curriculum ingericht op basis van een heldere onderwijsvisie. Er is een duidelijke opbouw in complexiteit waarneembaar. Het curriculum is daarnaast praktijkgericht en besteedt voldoende aandacht aan de persoonlijke professionele ontwikkeling van de student. Winst is er in de ogen van het panel nog te boeken in de samenhang en integratie van de vakken in de eerste twee jaar en door nog meer invulling te geven aan 'leren door te doen'. Het onderwijs wordt verzorgd door een gemêleerd en gemotiveerd docententeam dat zich eigenaar voelt van het onderwijs, gericht is op verbetering en een ondernemende houding voorleeft aan studenten. Het panel heeft waardering voor het goed draaiende kwaliteitssysteem waarbij de verschillende overleggen veel linking pins hebben. Er zijn daardoor korte en goed georganiseerde lijnen die het mogelijk maken om snel te verbeteren waar nodig en tegelijk ook input leveren voor meer planmatige vernieuwing.

Onderbouwing

Opzet en inhoud Programma

Bij de inrichting van het curriculum heeft de opleiding gebruik gemaakt van de vier concrete uitgangspunten van haar onderwijsvisie: praktijkgericht onderwijs; een brede commerciële en economische basis, persoonlijke professionele ontwikkeling en zelfsturing.

Praktijkgericht onderwijs (leren door te doen) krijgt vorm door de vele projecten in de opleiding waarin studenten samen werken met echte opdrachtgevers en door de start van een eigen onderneming in jaar 2, de stage in jaar 3 en het afstudeerprogramma in jaar 4 dat in de context van een (al dan niet eigen) onderneming plaatsvindt. De *brede commerciële en economische basis* wordt gelegd in de eerste twee jaar van de opleiding waar naast de projecten ondersteunende kennisvakken worden aangeboden. *Persoonlijke professionele ontwikkeling* krijgt in ieder jaar aandacht, vanaf de onboarding in jaar 1, de oriëntatie op de verschillen tussen de ondernemer en de ondernemende manager in jaar 2 en personal branding in jaar 3. Vanuit deze leerlijn ontvangen studenten ook begeleiding bij het maken van keuzes in de opleiding voor de keuzevakken in jaar 2 en de minoren in jaar 3. Het element *zelfsturing* krijgt vorm door studenten bijvoorbeeld zelf verantwoordelijk te maken voor het werven van opdrachtgevers voor projecten en het onderhouden van contacten met hen, door het runnen van een eigen onderneming in jaar 2 en de mogelijkheid om stage te lopen in de eigen onderneming in jaar 3 of zelfs daar af te studeren in jaar 4.

Naast de bovenstaande uitgangspunten zijn er nog twee principes die het curriculum mede vormgeven. Enerzijds is dat de levenscyclus van de onderneming die de inhoud van de eerste vier semesters bepaalt: oriëntatie op een onderneming starten van een onderneming, managen van een onderneming en doorontwikkeling van een onderneming. Anderzijds is dat de opbouw in complexiteit en zelfstandigheid. Zo start de opleiding in jaar 1 met kortdurende projecten van 4 weken in het eerste semester, 7 weken in het tweede semester en een heel semester in jaar 2.

Ook de zelfstandigheid van studenten in de projecten neemt toe. Zo werken de studenten in jaar 1 in groepen van 4, in jaar twee wanneer de studenten een eigen onderneming starten doen zij dat vaak in duo's of trio's. In de stage in jaar 3 en in het afstudeerjaar werken studenten individueel.

De uitkomst van bovenstaande uitgangspunten is resumerend een curriculum dat bestaat uit projecten die ondersteund worden door kennisvakken en het vak persoonlijke professionele ontwikkeling. In jaar twee is het starten van een eigen onderneming het project dat het hele jaar doorloopt en weer wordt ondersteund met kennisvakken. In jaar drie lopen studenten een half jaar stage en kiezen zij een minor. In jaar 4 werken de studenten aan twee projecten (adviserend en uitvoerend). De stage en het afstudeerjaar kunnen ook in het eigen bedrijf plaatsvinden. Een overzicht van het curriculum van de opleiding staat in bijlage 3.

Het panel vindt dat de opleiding met de opleidingsvisie, de levenscyclus van de onderneming en de oplopende complexiteit een samenhangend en rijk curriculum heeft gebouwd. Het panel ziet dat in de vakken en projecten gelegenheid is om actueel onderwijs te bieden dat studenten goed voorbereidt op de praktijk van het ondernemen. Wel is het panel van mening dat het programma nog aan samenhang kan winnen in met name de eerste twee jaar. De opleiding hanteert een scheiding tussen kennisvakken (met theoriementamens) en projecten. Vakken zijn ondersteunend aan de projecten maar in de beleving van studenten is die aansluiting niet in alle gevallen even sterk. De opkomst bij lessen, zo geven studenten en docenten aan, is dan ook punt van aandacht. Hoewel het panel begrip heeft voor de oriëntatie op kennis in de eerste twee jaar en het belang ervan onderschrijft, vraagt zij zich af of de huidige opzet recht doet aan het eigen uitgangspunt van praktijkgericht onderwijs. Het panel adviseert de opleiding om bij de geplande doorontwikkeling van curriculum, projecten en kennisvakken verder te integreren. Bij standaard 3, toetsing komt het panel hier op terug.

Instroom en begeleiding

De opleiding is toegankelijk voor havisten met alle keuzeprofielen, voor studenten met een MBO4-diploma en voor VWO'ers. Ook is toelating op basis van een 21+ toets mogelijk. De opleiding voldoet daarmee aan de wettelijk instroomeisen. Zijn studenten eenmaal binnen de opleiding dan worden zij in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling bijgestaan door een PPO-coach die in het eerste jaar twee keer een begeleidingsgesprek met de student inplant, maar ook groepsbijeenkomsten organiseert en studenten helpt te reflecteren op studieloopbaan, -planning en voortgang. De PPO-coach ondersteunt ook bij het maken van studiekeuzes voor keuzevakken en minoren. Om de gesprekken over de ontwikkeling goed te kunnen voeren leggen studenten hun eigen ontwikkeling op de 10 competenties vast in een digitaal portfolio. Voor studenten die problemen krijgen met de studievoortgang is er een senior studieloopbaanbegeleider die onder andere adviseert over alternatieve leerroutes. Daarnaast kan de student nog een beroep doen op de campusdecaan of de studentenpsycholoog. Los van de formele begeleidingsstructuur en rollen vindt de opleiding het belangrijk dat studenten zich thuis voelen op de opleiding en werken de docenten aan het vormen van een community met studenten. Een voorbeeld hiervan is dat het team een training hoofd hart en handen' heeft gevolgd. Het panel heeft in de gesprekken met studenten ook ervaren dat zij zich thuis voelen op de opleiding en zich gezien en gehoord voelen door hun docenten.

Docenten

Het docententeam bestaat uit 44 docenten (33,1 fte) georganiseerd in drie resultaatverantwoordelijke teams (rvt's). Ieder team is verantwoordelijk voor resp. propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. De teams worden aangestuurd door een academimanager. Daarnaast is er een Operationeel Team dat faseoverstijgend de dagelijkse organisatie van het onderwijs in de opleiding bewaakt en een Kwaliteitsteam dat zorgt voor de kwaliteit(sborging). De teams hebben regelmatig overleg met de curriculumcommissie en de opleidingscommissie. Het panel heeft tijdens de gesprekken geconstateerd dat de lijnen tussen de rvt's en commissies, waaronder ook de toetscommissie en de examencommissie, goed functioneren waardoor er snel verbeterlagen gemaakt kunnen worden indien nodig maar waarbij ook zaken aan de orde komen die een meer planmatige aanpak vragen. Voorbeelden van dergelijke verbeterlagen zijn aanpassingen in de wijze van toetsafname of het introduceren van een training voor docenten op het gebied van studievaardigheden.

Het docententeam is goed geschoold. 89% beschikt over een relevante masteropleiding. Praktisch alle docenten beschikken over de Basiskwalificatie Examinering en drie docenten (leden toets- en examencommissie) beschikken over de Senior Kwalificatie Examinering. Het panel ziet dat er veel aandacht is voor interne scholing en dat die goed wordt bijgehouden. Zo zijn er trainingen op het gebied van onderzoeksvaardigheden, toetsing en didactiek. Veel docenten beschikken over relevante bedrijfservaring als ondernemer, en anderen bouwen ervaring op in docentstages, waarin zij bijvoorbeeld een eigen onderneming starten. Het panel constateerde in de gesprekken dat studenten zeer tevreden zijn over de toegankelijkheid van docenten en zij roemen de praktijkkennis van hun docenten. Overall ziet het panel een ondernemend, gemotiveerd en hardwerkend team dat met plezier het onderwijs vormgeeft en doorontwikkelt.

Voorzieningen

De opleiding ORM is gevestigd in het Bisschop Hamerhuis, een voormalig Studiehuis van een congregatie waarin zij over een eigen vleugel beschikt. Hier hebben studenten voldoende ruimte om lessen te volgen en aan projecten te werken. De ruimte is zo ingericht dat laagdrempelig contact tussen docenten en studenten wordt gefaciliteerd (bijvoorbeeld met een gezamenlijk tennistafel). De opleiding beschikt daarnaast over een zogenaamd Ondernemerslab op een locatie in de buurt. Het panel heeft deze ruimte tijdens de visitatiedag bezocht en gezien hoe deze wordt ingezet door het lectoraat Kansrijk Ondernemen om studenten, docenten en het beroepenveld en andere stakeholders samen te laten werken aan actuele ondernemersvraagstukken. De opleiding maakt ook gebruik van andere voorzieningen in de stad. Een mooi voorbeeld daarvan is de jaarlijkse ondernemersmarkt in de Stevenskerk. Tweedejaars presenteren daar hun eigen onderneming aan belangstellenden en aan een jury van ondernemers. Het panel heeft aan dit event een bezoek gebracht tijdens de agenderende audit en gezien dat de opleiding met dit evenement behoorlijke exposure heeft en een motiverende omgeving creëert voor haar studenten.

De online leeromgeving bestaat uit verschillende systemen. Onderwijsonline biedt studenten overzicht over de onderwijsinhoud (studiehandleidingen, powerpoints, etc.). Het panel heeft inzage gehad in dit systeem en ziet dat dit overzichtelijk is ingedeeld. Voor de dagelijkse onderlinge communicatie in de opleiding wordt gebruik gemaakt van een teamsomgeving.

Insite Han bevat organisatorische informatie als roosters en reglementen. De studievoortgang is terug te vinden in het programma Osiris, dat in 2022 is ingevoerd. Studenten zijn tevreden over de systemen met uitzondering van Osiris. Met name de inschrijving voor tentamens vinden zij onpraktisch. De opleiding wil stappen zetten om studenten beter te informeren over de doelen en samenhang van de verschillende systemen.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft een pragmatisch toetsbeleid beschreven dat aansluit op haar onderwijsvisie en voert dit uit. Dit leidt tot een gevarieerd aanbod in toetsing in alle jaren van de opleiding. Er is een gedegen borgingssysteem met een actieve en nabije toets- en examencommissie, gekwalificeerde examinatoren en voldoende aandacht voor kalibratie. De opleiding heeft een helder afstudeerprogramma waarin alle competenties afzonderlijk op eindniveau worden afgetoetst. Winst is er in de ogen van het panel te behalen in de integraliteit en daarmee beroepsgerichtheid van de toetsing. Het panel beveelt daarom aan hierop meer in te zetten bij de geplande ontwikkeling van het nieuwe curriculum.

Onderbouwing

Toetsbeleid

Het toetsbeleid staat beschreven in het toetsbeleidsplan van de opleiding. Afgeleid van de visie op onderwijs (zie standaard 2) heeft de opleiding een achttal algemene uitgangspunten voor de uitvoering van de toetsing geformuleerd, onder andere dat toetsing zo beroepsgericht mogelijk moet zijn, dat 70% van de toetsing op individuele basis plaatsvindt, dat toetsvormen moeten aansluiten bij de leeractiviteiten en de beoogde leerresultaten (constructive alignment) en dat beoordelingscriteria, beoordelingen en procedures transparant zijn voor studenten en examinatoren. In het toetsbeleid wordt ook aangegeven dat in de eerste jaren de toetsing is afgestemd op leerdoelen afgeleid van de landelijke competenties en vastgesteld in overleg met het werkveld. In het afstudeerjaar is de toetsing volledig individueel en gebaseerd op de 10 eindcompetenties. In het toetsbeleidplan wordt daarnaast de toetscyclus beschreven, van toetsontwerp tot en met het evalueren van de toetsing, inclusief de bijbehorende taken en verantwoordelijkheden van de examinatoren.

Het panel vindt dat de opleiding hiermee een werkbaar kader heeft voor de uitvoering van de toetsing. Wel valt het panel op dat het huidige toetsbeleidsplan weinig richting geeft aan de ontwikkeling van de toetsing. Het panel heeft in de gesprekken met docenten en management kunnen ervaren dat de opleiding stappen wil en gaat zetten op het gebied van beroepsgerichtheid en integraliteit van toetsing, maar dat het hierin nog wel zoekende is. Het panel adviseert de opleiding daarom in een volgende editie van het toetsbeleid hier meer handvatten voor op te nemen. Het huidige document zou het panel willen omschrijven als een goede beschrijving van de status quo tussen traditionele kennisgerichte toetsvormen en meer beroepsgerichte toetsing.

Toetsuitvoering

De opleiding werkt zorgvuldig in de uitvoering van de toetsing. Het panel heeft via Onderwijsonline inzage gehad in de toetsing van de vakken en projecten en ziet dat dit zorgvuldig gebeurt met overzichtelijke rubrics. De toetsing is gevarieerd, van klassieke kennistoetsen bij vakken tot portfolio's en beroepsproducten bij projecten, waaronder infographics, video's en

podcasts. Het panel is tijdens de gesprekken op zoek geweest naar hoe de opleiding de ondernemende houding toetst. Het antwoord was dat dat vooral in de beroepsproducten lag die alleen met een ondernemende houding tot stand kunnen komen. Het panel kan zich echter voorstellen dat er meer mogelijkheden zijn om dit met praktijkassessments te toetsen en moedigt de opleiding aan het denkproces hierover op gang te brengen. Daarnaast constateert het panel dat het huidige toetsprogramma relatief veel kleine toetsen omvat (bijvoorbeeld 36 toetsen in jaar 1). Hoewel studenten en docenten er niet over klagen, leidt dit tot een behoorlijke toetsdruk. Docenten gaven in de gesprekken aan het belangrijk te vinden om kennis goed af te toetsen. Het panel vraagt zich echter wel af welk studiegedrag dit oproept bij studenten en of dit past bij uitgangspunten als eigen verantwoordelijkheid, ontwikkeling centraal en praktijkgericht. Het panel beveelt daarom aan dat de opleiding bij de geplande vernieuwing van het curriculum stappen zet in de integratie van toetsing, met name in de eerste twee leerjaren. Zoals bij standaard 2 aangegeven kan dit ook een gunstig effect hebben op de aantrekkelijkheid van het curriculum en het lesbezoek.

Toetsing van het afstuderen

Het afstudeerprogramma van de opleiding beslaat het vierde jaar. Tijdens dit jaar voeren studenten twee verschillende projecten uit. Het eerste project is een adviserend project, waarbij studenten na het verrichten van onderzoek een advies uitbrengen. Het tweede project is een uitvoerend project, gericht op het bereiken van meetbare doelen met activiteiten zoals de organisatie van een evenement of de implementatie van een advies. Hierbij vervult de student de rol van projectleider en mobiliseert hij of zij projectmedewerkers. Beide projecten kunnen uitgevoerd worden in de rol van 'ondernemende manager' bij een organisatie of in de rol van 'ondernemer' door een nieuw bedrijfsidee uit te werken of een project uit te voeren binnen een eigen bedrijf. In alle gevallen vormen de ORM-competenties de rode draad: deze dienen gedurende het project aangetoond te worden. Studenten kunnen tot op zekere hoogte zelf kiezen in welk van de twee projecten zij welke competenties aantonen. Ook kunnen zij zelf de volgorde van de twee projecten bepalen.

Adviserend project competenties	Uitvoerend project competenties	Keuzecompetenties
Onderzoekend vermogen	Leiderschap	Innoveren
Analytisch vermogen	Samenwerken & netwerken	Resultaatgericht handelen
Waardecreatie	Managen & organiseren Communiceren	Lerend vermogen

Tabel 2: verdeling competenties bij afstudeerprojecten

Alle 10 competenties worden door de student apart verantwoord in een competentieportfolio dat naast de opgeleverde beroepsproducten wordt ingeleverd. De beoordeling vindt plaats door twee examinatoren waarvan één de afstudeerbegeleider is. Zij beoordelen afzonderlijk van elkaar, bespreken vervolgens de beoordelingen en vullen daarna gezamenlijk het beoordelingsformulier in. Op dit beoordelingsformulier zijn rubrics opgenomen, waarbij de competenties zijn opgesplitst in 2 tot 5 deelcriteria. Het eindcijfer per competentie komt tot stand op basis van een gewogen gemiddelde van de scores per deelcriterium. Leden van de beroepenveldcommissie bekijken ieder jaar een aantal eindwerken en de beoordelingen en geven feedback aan de opleiding.

De beoordeling vindt plaats op basis van het schriftelijke materiaal. De opleiding werkte aanvankelijk met criteriumgerichte interviews als onderdeel van de toetsing maar is hiervan teruggekomen omdat de meerwaarde hiervan beperkt bleek: het leidde tot weinig spreiding in eindcijfers en tot hoge werkdruk bij examinatoren en studenten, terwijl veel competenties zich goed schriftelijk laten aantonen. Mede onder invloed van Artificial Intelligence (AI) wordt deze beslissing nu weer punt van discussie in de opleiding.

Het panel vindt de afstudeerprocedure goed uitgedacht en helder omschreven. In gesprekken met de opleiding heeft het panel de gemaakte keuzes in het afstudeerproces besproken. Ook zijn de opmerkingen die studenten in het spreekuur gemaakt hebben over de transparantie en studeerbaarheid van het afstudeerprogramma geagendeerd. Het panel concludeert uit de gesprekken dat de opleiding zorgvuldig en weloverwogen handelt. Tegelijkertijd vindt het panel dat de opleiding nog een slag kan maken in beroepsgerichtheid en vormvrijheid. Studenten leveren nu ten behoeve van de toetsing veel verantwoordingsdocumenten op naast de beroepsproducten. De vraag is in hoeverre het opstellen van deze verantwoordingsdocumenten een relevante beroepstaak is en of de nadruk op rapportage past bij het profiel van de ORM'er. Het panel adviseert de opleiding daarom, in lijn met de eerder geformuleerde aanbeveling over integratie van toetsing, bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum ook de toetsing van het afstuderen mee te nemen in de vernieuwingen. Daarnaast adviseert het panel om het proces van begeleiden en beoordelen nog wat scherper neer te zetten door de individuele oordelen van examinatoren ook op papier te zetten en bij de begeleiding meer te rouleren met examinatoren, waar nu in vaste combinaties van eerste en tweede examinatoren wordt gewerkt.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

De opleiding heeft de borging van de toetskwaliteit op verschillende niveaus goed georganiseerd. Sterke punten zijn de eisen die aan examinatoren worden gesteld ten aanzien van scholing, waaronder ook het verplicht deelnemen aan kalibratiesessies en het volgen van onderzoekscursussen als voorwaarde voor het optreden als examiner bij het afstuderen. Ook de bij standaard twee al genoemde overlegstructuren dragen bij aan een goed inzicht in hoe de toetsing in de opleiding verloopt. Met name de inzet van het Kwaliteitsteam en de door haar ontwikkelde PDCA-cyclus van het toetsproces zet de kwaliteit van de toetsing continu op de agenda van alle teamleden. De opleiding geeft zelf aan de betrokkenheid van het beroepenveld bij de toetsing te willen vergroten in navolging van hoe dat al bij het afstuderen is geregeld, iets wat het panel ondersteunt.

De examencommissie is academiebreed georganiseerd en bestaat uit 6 leden. Vanuit de opleiding neem één docent/examinator zitting in deze commissie. De commissie voert haar wettelijke taken uit en benoemt examinatoren, behandelt beroep- en bezwaarschriften, aanvragen voor vrijstellingen en fraudemeldingen. Leden van de examencommissie wonen steekproefsgewijs afstudeerzittingen bij of, in het geval van ORM, kijken naar de eindbeoordelingen. Onder mandaat van de examencommissie voert een toetscommissie steekproeven uit om te controleren of toetsen valide en betrouwbaar zijn. Iedere toets wordt eens in de twee jaar gecheckt waarbij beoordeeld wordt of deze nog voldoet aan de richtlijnen, waarna deze toets wordt vastgesteld en niet zonder toestemming van examencommissie gewijzigd kan worden. Het panel heeft in de gesprekken kunnen vaststellen dat de communicatie tussen

opleiding en commissies goed loopt en dat constatering van de commissies door de opleiding worden opgepakt en teruggekoppeld.

Met zowel de opleiding als de examencommissie is het onderwerp van Artificial Intelligence (AI) en de impact op toetsing geagendeerd. Duidelijk is dat dit onderwerp volop de aandacht heeft, maar dat richtlijnen en beleid nog in ontwikkeling zijn. Het panel moedigt de opleiding en de examencommissie aan hierbij niet alleen het bedreigingsperspectief te hanteren, maar ook oog te hebben voor de kansen die AI biedt, ook bij de toetsing.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De eindwerken zijn op bachelorniveau en laten een mooie verscheidenheid zien in relevante onderwerpen voor het ORM-domein. De alumni van de opleiding komen goed terecht in passende functies en blijven in veel gevallen ook betrokken bij de opleiding.

Onderbouwing

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers bekeken van de laatste twee afstudeerjaren inclusief de beoordelingen ervan. Het gaat hierbij om de dossiers van zowel het adviserend als het uitvoerend project (zie beschrijving van het afstudeerprogramma bij standaard 3). Het panel ziet dat de opzet van het afstuderen leidt tot een waaier van verschillende beroepsproducten over verschillende onderwerpen die gezamenlijk een mooi beeld geven van de breedte van de ORM opleiding. In drie van de vijftien eindwerken was sprake van studenten die in hun eigen bedrijf afstudeerden. Bij de andere was er overwegend sprake van MKB-bedrijven. In de meeste gevallen worden de twee projecten bij dezelfde organisatie uitgevoerd en volgt het uitvoerende project op het adviserende. Studenten voeren in het uitvoerende project een deel van hun eigen adviezen uit.

Voorbeelden van thema's uit de adviestrajecten zijn: een positioneringsstrategie voor een bedrijf dat zich richt op duurzaam en verantwoord reizen, een entreestrategie voor een tuinbouwbedrijf op de Duitse markt en een verkoopstrategie voor een bedrijf dat aan arbeidsbemiddeling doet tussen pensioengerechtigden en werkgevers (eigen bedrijf). In de adviestrajecten laten de studenten zien over de competenties onderzoekend vermogen, analytisch vermogen en waardecreatie te beschikken. Voorbeelden van behandelde thema's in de uitvoerende projecten zijn: de implementatie via een pilot van een zgn. 'partnertool' voor een groot uitzendconcern. De introductie van een merk van erotische producten op de Amerikaanse markt en de implementatie van een facturatiesysteem voor een leverancier van software in de e-commerce. Met het uitvoerende project tonen studenten de competenties leiderschap, samenwerken & netwerken, managen & organiseren en communiceren aan. De overige drie competenties, innoveren, lerend vermogen en resultaatgericht handelen kunnen de studenten zelf toewijzen aan een van de twee projecten.

De opleiding geeft zelf in de gesprekken en de ZER aan dat de competentie innoveren nog aandacht verdient. Studenten in de afstudeerfase lopen ertegenaan dat zij in de voorbereidende jaren hier weinig aan gewerkt hebben. Inmiddels heeft de opleiding na consultatie van het werkveld acties ondernomen om het curriculum op dat vlak te versterken, bijvoorbeeld met een vak gewijd aan nieuwe technologie en met een innovatieproces in het tweede jaar. Het panel onderschrijft de aanleiding en ondersteunt deze initiatieven.

De beoordelingen van de eindwerken is over het algemeen goed navolgbaar, voldoende worden terecht gegeven en cijfers worden voldoende onderbouwd met behulp van de feedback op de beoordelingsformulieren met daarop heldere rubrics. Een enkele keer, met name bij

herkansingen, had het panel moeite om het overzicht over de uiteindelijk beoordeling van alle 10 eindcompetenties te bewaren. De opleiding zou de complexiteit van de beoordeling van het afstudeerproces in de ogen van het panel bij de vernieuwing van het curriculum mogen terugbrengen. Bij standaard 3 is hierover reeds een opmerking gemaakt. De huidige opzet waarin alle competenties apart verantwoord worden en dus ook apart kunnen worden herkanst, leidt tot veel verantwoordingsdocumenten die niet per se aansluiten bij de beroepspraktijk van een ORM'er.

Functioneren alumni

De opleiding heeft onderzocht waar de alumni die afgestudeerd zijn in de jaren 2021 tot 2023 terechtgekomen zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat 15,4 procent een eigen onderneming heeft gestart, 26% van de alumni heeft een functie die past in het profiel van de ondernemende manager. Daarnaast blijken alumni terecht te komen in marketing- sales- of adviesfuncties. 9% studeert door na de opleiding. Alumni geven aan over het algemeen tevreden te zijn over de opleiding (cijfer 7.7). Met name de praktijkgerichtheid van het curriculum in combinatie met de praktijkervaring van docenten wordt gewaardeerd. Als verbeterpunten worden meer aandacht voor AI, online marketing, sales en duurzaamheid benoemd. Het panel ziet dat het eerste en laatste punt al zijn opgepakt. Uit de gesprekken met alumni die het panel voerde, constateert zij dat de opleiding investeert in de relatie met alumni en dat een deel van de alumni betrokken blijft bij de opleiding via gastlessen, stagebegeleiding of als lid van de beroepenveldcommissie.

Eindoordeel over de opleiding

	Bachelor Ondernemerschap & Retailmanagement
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande bacheloropleiding Ondernemerschap & Retailmanagement van HAN University of Applied Sciences als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 3 Het panel beveelt aan dat de opleiding bij de geplande vernieuwing van het curriculum stappen zet in de integratie van toetsing, met name in die van de eerste twee leerjaren.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Programma accreditatie Ondernemerschap & Retail Management HAN

05 november 2024

Tijdstip	Onderdeel / Thema (referentie NVAO-standaard)	(functie) Deelnemers (aantal, max. = 8)
10.00 – 10.10 uur (10 min)	Ontvangst en verwelkoming panel (ontvangst vanaf 10.00 uur)	- Directie ABC - Academiemanager - Projectgroep leider accreditatie
10.10 – 10.20 uur (10 min)	Presentatie met antwoorden op vragen	- Projectgroep leider accreditatie - Jaarlaagcoördinator jaar 1:
10.20 – 11.05 uur (45 min)	Introductie op de opleiding (Ref. NVAO: alle standaarden, met name standaard 1)	- Directie ABC - Academiemanager - Projectgroep leider accreditatie: - Studenten 2
11.05- 11.20 uur (15 min)	Kort pauze, snack/fruit Terugkoppel moment	
11.20 – 12.05 uur (45 min)	Gesprek over 'De onderwijsleeromgeving' (Ref. NVAO: standaard 2)	- Jaarlaagcoördinator jaar 2: - Docent, lid CC: - Voorzitter OPC: - Ondernemerslab/werkveldvertegenwoordiger - Werkveld, lid BVC: 3 studenten
12.05 – 12.20 uur (15 min)	Panel gaat naar de het Ondernemerslab voor een korte rondleiding en de lunch	
12.20- 13.20 uur (60 min)	Lunch en rondleiding Ondernemerslab	- Lector kansrijk ondernemen: - Studenten 2 - Ondernemerslab/werkveldvertegenwoordiger
13.20-13.35 uur (15 min)	Terug van het Ondernemerslab naar de Laan van Scheut 10	
13.35 – 14.20 uur (45 min)	Gesprek over 'De toetsing' (Ref. NVAO: standaard 3)	- Docent, lid toetscie - Docent, lid toetscie: - Kwaliteitsmedewerker - Docent, lid Excie - Voorzitter Excie - Studenten 2
14.20- 14.30 uur	Kort pauze	
14.30 – 15.00 uur (30 min)	Gesprek met studenten (Ref. NVAO: alle vier de standaarden)	6 studenten uit jaar 2t/m 4
15.00 – 15.45 uur (45 min)	Gesprek over Gerealiseerde leerresultaten (Ref. NVAO: standaard 4)*	- Docent, afstudeercoach - Docent, afstudeercoach, lid CC - Docent, jaarlaagcoördinator jaar 4 - Docent, coördinator stage - Alumnus: 2x en 2 GHA studenten
15.45 – 16.45 uur (60 min)	Paneloverleg	
16.45 – 17.05 uur (20 min)	Terugkoppeling van bevindingen Afsluiting opleidingsbeoordeling	
17.05- 17.45 uur (40 min)	Ontwikkelgesprek	Ontwikkelteam nieuw curriculum

2. Bestudeerde documenten

1+1=3; een onderzoek onder studenten en werkveldpartners van ORM, young inspiration, maart 2024

AI beleid ABC-academie, juli 2024

Alumni-Onderzoek 2021-2023 ORM, Huib Miggelenbrink

Beleidsplan studeren met een functiebeperking 2013

Beroep- en opleidingsprofiel ORM 2018

Curriculum ORM

Examinatorenoverzicht ORM S2 2023-2024

Jaarplan opleiding ORM 2024

Jaarverslag 2022-2023 Examencommissie ABC

Kalibratie bij GHA

Opleidingsstatuut en onderwijs en examenregeling bachelor ORM 24-25

OER deel 3, totaalbestand cursusbeschrijvingen

Overlegstructuur Commissies en Teams ORM

Dienstbare dienstverlening, naar betere ondersteuning van het brede mkb, Nederlands Comité voor Ondernemerschap, 2022

Studentenwelzijnswiel HAN

Toetsbeleidsplan ORM, 2024

Toetsmatrix 2023-2024 en 2024-2025

Uitslagen NSE ORM 2024

Uitvoering PDCA-cyclus Toetsing Onderwijs ORM

Visiedocument ORM HAN 2018

Lijst met voorbeelden input vanuit monitoring en groepsvertegenwoordigersoverleggen

Diverse studiehandleidingen en toetsen via Brightspace

3. Curriculum van de opleiding

HOOFDFASE	JAAR 4	G- & H-CLUSTER			
	Afstudeerjaar			NIVEAU 3	60 EC
	JAAR 3	F-CLUSTER			
	Minor - Vrije keuzeruimte			NIVEAU 2/3	30 EC
HOOFDFASE		E-CLUSTER			
	Stage			NIVEAU 2	30 EC
	JAAR 2	D-CLUSTER			
	D1 Project Doorontwikkeling deel A	NIVEAU 2	4,5 EC	D2 Project Doorontwikkeling deel B	NIVEAU 2 4,5 EC
	D1 Ondersteunende vakken Duurzaamheid, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	NIVEAU 2	2,5 EC	D2 Ondersteunende vakken Financieel Management & Personeelsmanagement	NIVEAU 2 2,5 EC
	D1 Ondersteunende vakken Technologie & Internationale Marketing	NIVEAU 2	3,0 EC	D2 Ondersteunende vakken Data	NIVEAU 2 2,5 EC
	Keuzevakken, keuze uit KEUSAO, KEUEIO, KEUINM, KEUOND, KEUWE, KEUEIO ** (student kiest in P3 een keuzevak)	NIVEAU 2	2,5 EC	D2 Business Communication & Communicatieve Vaardigheden	NIVEAU 2 3,0 EC
					NIVEAU 2 2,5 EC
				D2 Persoonlijke Professionele Ontwikkeling	NIVEAU 2 2,5 EC
				Keuzevakken, keuze uit KEUSAO, KEUEIO, KEUINM, KEUOND, KEUWE, KEUEIO ** (student kiest in P4 een keuzevak).	NIVEAU 2 2,5 EC
		C-CLUSTER			
	C1 Project Eigen Onderneming	NIVEAU 2	9,0 EC	C2 Ondersteunende vakken Sales en netwerken	NIVEAU 2 2,5 EC
	C1 Ondersteunende vakken Financieel Management	NIVEAU 2	4,0 EC	C2 Zakelijke Communicatie Crowdfunding	NIVEAU 2 2,5 EC
	C Ondersteunende vakken Marketing en Communicatie	NIVEAU 2	3,0 EC	C2 Persoonlijke Professionele Ontwikkeling	
	C1 Ondersteunende vakken Recht	NIVEAU 2	2,5 EC		
	C Ondersteunende vakken Kwantitatief Onderzoek	NIVEAU 2	2,5 EC		

PROPEDEUSE	JAAR 1		B-CLUSTER			
	B1 Project Oriënteren op bedrijf	NIVEAU 1	6,0 EC	B2 Project Starten	NIVEAU 1	6,0 EC
	B1 Ondersteunende vakken Management, Logistiek & Financieel	NIVEAU 1	2,5 EC	B2 Ondersteunende vakken Onderzoek en Online	NIVEAU 1	2,5 EC
	B1 Zakelijke Communicatie Nederlands en Engels 1	NIVEAU 1	2,5 EC	B2 Zakelijke Communicatie Nederlands en Engels 2	NIVEAU 1	2,5 EC
	Keuzevak keuze uit KEULIC, KEUCRT, KEUZFR, KEUOND, KEUOND, KEUPRV* (student kiest in P3 een keuzevak en in P4)	NIVEAU 1	2,5 EC	B3 Persoonlijke Professionele Ontwikkeling	NIVEAU 1	3,0 EC
				Keuzevak keuze uit KEUCRT, KEUZFR, KEUOND, KEUOND, KEUPRV* (student kiest in P3 een keuzevak en in P4)	NIVEAU 1	2,5 EC
	JAAR 1		A-CLUSTER			
	A1 Project Introductie op Bedrijf en Beroep	NIVEAU 1	4,0 EC	A1 Ondersteunende vakken Marktverkenning en Research	NIVEAU 1	3,0 EC
	A2 Project Introductie Starten	NIVEAU 1	5,0 EC	A2 Ondersteunende vakken Introductie Starten	NIVEAU 1	3,0 EC
	A3 Project Managementgame	NIVEAU 1	4,0 EC	A3 Ondersteunende vakken Managen	NIVEAU 1	3,0 EC
PROPEDEUSE	A4 Project Introductie Groeien	NIVEAU 1	5,0 EC	A4 Ondersteunende vakken Internationaal zakendoen, Marketing & Strategie en Business Communication	NIVEAU 1	3,0 EC

In jaar 1 en 2 krijgen studenten begeleiding vanuit Persoonlijke Professionele ontwikkeling.

*** Studenten kunnen kiezen uit de volgende keuzevakken:**

- Life-changing Technologies en Trendwatching
- Creatieve Technieken
- Franchising
- Ondernemen in Duitsland 1
- Ondernemen in Duitsland 2
- Profilerings (vrije keuze)

**** Studenten kunnen kiezen uit de volgende keuzevakken:**

- Sales ontmoet Inkoop
- Succesvolle website
- Eigen Onderneming
- Intercultureel Management
- Ondernemen in Duitsland - Tradefairmanagement
- Ondernemende regio